

SÓNG

A. Nội dung bài thơ

Qua hình tượng sóng, trên cơ sở khám phá sự tương đồng, hòa hợp giữa sóng và em, bài thơ diễn tả tình yêu của người phụ nữ thiết tha, nồng nàn, chung thủy, muốn vượt lên thử thách của thời gian và sự hữu hạn của đời người. Từ đó cho thấy tình yêu là một thứ tình cảm cao đẹp, một hạnh phúc lớn lao của con người.

B. Tìm hiểu tác phẩm

1. Tác giả

- Tên: Xuân Quỳnh (1942-1988).
- Quê quán: Hà Tây, nay thuộc Hà Nội.
- Quá trình hoạt động văn học, kháng chiến.
 - + Xuân Quỳnh xuất thân trong một gia đình công chức, mồ côi mẹ từ nhỏ, Xuân Quỳnh ở với bà nội.
 - + Xuân Quỳnh từng là diễn viên múa của Đoàn văn công nhân dân Trung ương, là biên tập viên Nhà xuất bản Tác phẩm mới, Ủy viên Ban chấp hành Hội Nhà văn Việt Nam khóa III.
 - + Xuân Quỳnh là một trong số những nhà thơ tiêu biểu nhất của thế hệ nhà thơ trẻ trưởng thành trong cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước.
 - + Năm 2007, Xuân Quỳnh được tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh về văn học nghệ thuật.
- Tác phẩm chính: Tơ tằm – Chồi biếc (in chung), Hoa dọc chiến hào, Gió Lào cát trắng, Lời ru trên mặt đất, Tự hát, Hoa cỏ may, Bầu trời trong quả trứng, truyện thơ Truyện Lưu Nguyễn.

- Phong cách nghệ thuật:

Thơ Xuân Quỳnh là tiếng lòng của một tâm hồn phụ nữ nhiều trắc ẩn, vừa hồn nhiên, tươi tắn, vừa chân thành, đằm thắm và luôn da diết trong khát vọng hạnh phúc bình dị đời thường.

2. Tác phẩm

a, Hoàn cảnh sáng tác

- “Sóng” được sáng tác năm 1967 trong chuyến đi thực tế ở vùng biển Diêm Điền (Thái Bình), là một bài thơ đặc sắc viết về tình yêu, rất tiêu biểu cho phong cách thơ Xuân Quỳnh.

- Bài thơ in trong tập “Hoa dọc chiến hào”.

b, Bố cục

- Phần 1 (2 khổ thơ đầu): Nhận thức về tình yêu qua hình tượng sóng.

- Phần 2 (2 khổ tiếp theo): Suy nghĩ, trăn trở về cội nguồn và quy luật của tình yêu.

- Phần 3 (3 khổ thơ tiếp theo): Nỗi nhớ, lòng thủy chung son sắt của người con gái trong tình yêu.

- Phần 4 (còn lại): Khát vọng về tình yêu vĩnh cửu, bất diệt.

c, Phương thức biểu đạt: Biểu cảm

d, Thể thơ: 5 chữ

e, Ý nghĩa nhan đề: “Sóng” là hình ảnh ẩn dụ của tâm trạng người con gái đang yêu, là sự hóa thân, phân thân của nhân vật trữ tình. - “Sóng” và “em” là “em” và “sóng”. Hai hình tượng tuy hai mà một, có lúc tách đôi ra để soi chiếu cho nhau, có lúc lại hòa nhập vào nhau để tạo ra sự cộng hưởng.

f, Giá trị nội dung

Bài thơ là sự cảm nhận về tình yêu từ hình tượng sóng với tất cả những sắc thái, cung bậc (nỗi nhớ, sự thủy chung, trắc trở) và cả khát vọng vĩnh cửu hóa tình yêu của một tâm hồn phụ nữ luôn chân thành, khát khao hạnh phúc.

g, Giá trị nghệ thuật

- Hình tượng sóng đôi giúp nhà thơ diễn tả những cảm xúc khó nói trong tình yêu.
- Thể thơ năm chữ với cách ngắt nhịp linh hoạt phù hợp trong việc diễn tả các cung bậc, sắc thái cảm xúc khác nhau.
- Ngôn ngữ gần gũi, trong sáng, dung dị, tinh tế.

C. Đọc hiểu tác phẩm**1. Nhận thức về tình yêu qua hình tượng sóng**

- Thủ pháp đối lập: dữ dội – dịu êm, ồn ào – lặng lẽ.
→ Các cung bậc, sắc thái khác nhau của sóng cũng giống như những cung bậc tình cảm phong phú, những trạng thái đối cực phức tạp, đầy nghịch lí của người phụ nữ khi yêu.
- Hình ảnh ẩn dụ, nhân hóa “Sông không hiểu nổi mình/Sóng tìm ra tận bể”: khát vọng vươn xa, thoát khỏi những gì chật chội, nhỏ hẹp, tầm thường.
→ Quan niệm mới về tình yêu: yêu là tự nhân thức, là vươn tới cái rộng lớn, cao xa.

- Phép so sánh, liên tưởng “Ôi con sóng ngày xưa ... Bồi hồi trong ngực trẻ”: Lời khẳng định khát vọng tình yêu cháy bỏng, mãnh liệt luôn luôn thường trực trong trái tim tuổi trẻ.

2. Những suy nghĩ, trăn trở về cội nguồn và quy luật của tình yêu

- Sử dụng dày đặc các câu hỏi tu từ “Từ nơi nào sóng lên?”, “Gió bắt đầu từ đâu?": thể hiện mong muốn muốn tìm được cội nguồn của tình yêu, lí giải được tình yêu, khát khao hiểu được tình yêu, hiểu được bản thân mình và hiểu được người mình yêu.

- Câu trả lời “Em cũng không biết nữa”: Lời tự thú chân thành của người phụ nữ, đầy hồn nhiên, nữ tính. Tình yêu là bí ẩn, những trạng thái trong tình yêu luôn là những điều khó lí giải.

3. Nỗi nhớ, lòng thủy chung son sắt của người con gái khi yêu

- Nỗi nhớ là tình cảm chủ đạo, luôn thường trực trong trái tim những người đang yêu.

+ Nỗi nhớ bao trùm cả không gian, thời gian: “dưới lòng sâu... trên mặt nước...”, “ngày đêm không ngủ được”.

→ Nỗi nhớ da diết, sâu đậm.

+ Tồn tại trong ý thức và đi vào cả tiềm thức: “Lòng em nhớ đến anh/Cả trong mơ còn thức”.

→ Cách nói cường điệu nhưng hết sức hợp nhằm tô đậm nỗi nhớ mãnh liệt của tác giả

+ Nghệ thuật nhân hóa, hóa thân vào sóng để “em” tự bộc lộ nỗi nhớ da diết, cháy bỏng của mình.

- Lòng thủy chung, son sắt của người con gái trong tình yêu:

+ “Em”: phương Bắc phương Nam – “Hướng về anh một phương”.

→ Lời thề thủy chung son sắt tuyệt đối.

+ “sóng” : ngoài đại dương → “Con nào chẳng tới bờ”.

→ quy luật tất yếu.

+ Lòng thủy chung là sức mạnh để tình yêu vượt qua mọi khó khăn, thử thách để tới với bến bờ hạnh phúc.

⇒ Lời khẳng định cho cái tôi của một con người luôn vững tin ở tình yêu.

4. Khát vọng về tình yêu vĩnh cửu, bất diệt

- Sự nhạy cảm và lo âu của tác giả về cuộc đời trước sự trôi chảy của thời gian “Cuộc đời tuy dài thế ... Mây vẫn bay về xa”.

- “Làm sao” gợi sự băn khoăn, khắc khoải, ước ao được hóa thành “trăm con sóng nhỏ” để muôn đời vỗ mãi vào bờ.

- Khát khao của người phụ nữ được hòa mình vào cuộc đời, được sống trong “biển lớn tình yêu” với tình yêu trường cửu, bất diệt với thời gian.

4, Nghệ thuật:

- Ẩn dụ

- Nhân hóa

- Lời thơ tha thiết, dạt dào cảm xúc

D. Sơ đồ tư duy

